

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Pénteken 18. Novemberben 1791.

B É T S.

A' múlt Kedden, ugy mint, Auszriának *Pátronusa* Szent *Leopold*, és a' mi Felséges Királyunk II-dik *Leopold* nevek tisztelete innepén semmi leg kisebb szembe tűnhető Udvari gála sem lévén, csak el-bámulánk belé, midőn 12 órakor véletlenül meg szóllallának a' Város agyui a' Vár' bástyáiról, és egy néhány tüzes öröm hangot adának. — Ez nap vala az az örvendetes nap-is, mellyben 40 pertzentés délutánni 2 órára, amaz elég esmeretes kedves szép ifjú Grófné, Gróf *Károlyi* Josef Ur ő Nagysága leg-kevesebb hitos Élete párja, egy kiss Gróf Kis-alzizonykát hozván szerentsésen a' vilagra, fel-támadt Nemzetünkben az az óhajtott reménység, melly szerint ezen Nemzetünk 's Hazánk' oszlopait nevelő nagy Törsöknek drága

D d d d d

Tsem.

Tsemetési zöldülvén, kedves gyümölcseket teremnek idővel. A' bánatos özvegy Grófné ö Excellenciájának, az ifjú Grófnak, sőt az egész két Udvarnak öröme le-irhatatlan, 's annál is nagyobb, mennél szerentsésebben jött az ártatlan Kiss aszszonyka világra. Ha a' meg bódogúlt Öreg Gróf ezt a' szerentsés órát érhetné volna, talám most halna-meg örömeiben. Az ifjú Grófné frissen van magzatástól, ki a' Szent Kereszttségben *Josefa, Antonia Elisabeta Leopoldina* nevet öltözött magára. — — Gróf *Károlyi* Josefné Aszszony ö Nagysága 9 hónapok alatt mind édes Attyától, mind édes Annyától megfosztatott. Az édes Attya Gr. *Valdstáin* Ur, ezen hónapnak 6 dikán múlt ki a' világból. Mihelyt az ifjú Grófné fel-gyógyul, mégyen Gr. *Károlyi* Josef Ur ö *Nga Pestre* lakni, hogy a' Helytartó Tanátsnál lévő Titoknaki Hivatalát folytassa.

Tsak nem nyergelve vala már *Deresem*, 's induló félben, midőn ma reggel ez az örvendetes hirtoppána pennám orrára, hogy a' mi Kedves Korona Hertzegnénk *Ferentz* fő Hertzegné, a' múlt éjjel 1 és 2 óra között egy kiss fő Hertzeget, F. Attya után egy sok Koronák örökösét, hozott légyen szerentsésen a' világra. — A' Bétsi Bástyákat ágyukkal spékélik, és mindeneknek szivek örömmel telyes. Az éjjel már 3 órakor el-indúlt Gr. *Zichy* István Nápolyba az örvendetes hirrel. Ezen öröm innepünket következő Levelünkben bővebben fogjuk találni.

Tegnap dél után valának a' F. Monarkha kegyelmes tekintete előtt a' Helvétziai Vallást-tartó Magyar 'Synatnak fel-küldött Députásai, u. m. R. Sz. Birodalombéli Gr. *Teleky* Josef Ur ö *Nga*. A' Duna mellyéki Superintendentziának Gen. fő Notáriusza T. T. *Kármán* Josef, és a' Tisza mellyéki Sup. Vic. Notáriusza T. T. *Szöke* Ferentz Urak; kiket a' Kegyelmes Fejedelem igen kegyelmesen fogadván, mint egy fertály óráig beszéllett velek, 's Királyi, Atyai Kegyelmességét igérte. Az Augusztána Evan. 'Synat Deputátusai még minnyájan itt nintsenek.

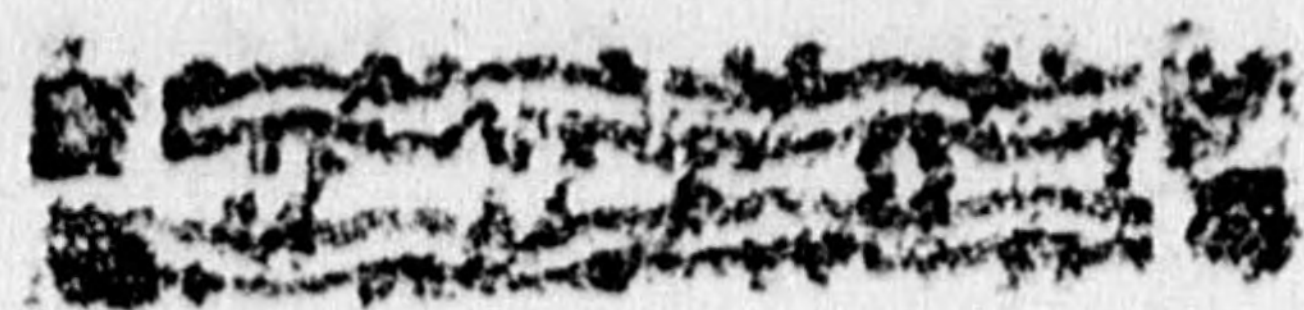
Kolosvárról ezen hónapnak 6. dikán 3 Levelek által tudósítottunk, hogy ama boldog emlékezetű néhai Gróf *Rhedey Mihály* Ur ö Nga, ezen hón. 5. dikére virradolag, ezen világi múlandó életet az örökké valósággal váltotta fel Kolosvárt. Egy Kegyes Keresztény Urat, egy jó Gazdát és hiv Hazafit szalasztattunk el benne. — Nyugodjék tsendesesen! — Azt írják Szeben tállyékáról, hogy ezen hón. 2. dikán 120 Tolvajokat vittének Szebenbe fogva. Itt a' Gonosztévők lokasodnak — a' marha dög pedig fok részeiben Erdélynek uralkodik.

A' N. Magyar Kir. Testőrző Sereg Fő Kapitánya H. *Eszterházy Antal*nak fia H. *Eszterházy Miklós* Ur ezen N. Testőrzői Seregnek Oberstlájdnántjává lettnék lenni mondatik. Az ez előtt Oberstlájdinánt *Soky* Urnak választatás engedtetvén, hogy vagy Reg. hez mennyen 2. dik Oberst-ri Rangal, vagy Rangja 's Tilztsége 20 ezer forintokkal fizettség ki; az utólsót választatotta, és így Rangját el adván, H. *Eszterházy Miklós* Ur *Gárda* Oberstlájdinánt. — Ugy velekednek fokan, hogy ha a' munkában lévő Közönséges békeféleg egész Európában talpra állhatna, a' Hadi Tilztségek azonnal pénzen vehetőkké, és adhatókká válnának, mint hajdon valának.

A' orosz Gyermekek nevelő Szüléknek példálul egy szörnyű Történet. — *Dubnitzky* János Urnak, egy Leánya 's két fiai léven a' fiakat a' *Selmetz Bányai* Oskolákba jártatta, a' Leányt pedig edes Anya maga mellett hagyván, noha nagy Nem-s Familiából való, mint fősvény, és nagy Gazdaszszony, azon kívül, hogy jól nem viselte Leányának gondját, pálinka főzésre tanította; hol a' Kicsaszszonyka a' pálinkát addig kóstolgatta, míg idejével edgyütt anyira nevekedett a' pálinka ihatótság benne, hogy utoljára már az Attya Kortsma-ba is bélivén titkon, az ott lévő Korhelekkel edgyütt pálinkázott. Végre adólságokat téven a' Kortsma-kon, hogy azokat ki fizethesse. Szüléinől pénzt lopott, 's más Korhel ifjakot is titkon traktált, 's pénzel tartott mind addig, míg a' tolvajságot is a' részegség

D d d d d 2

ség

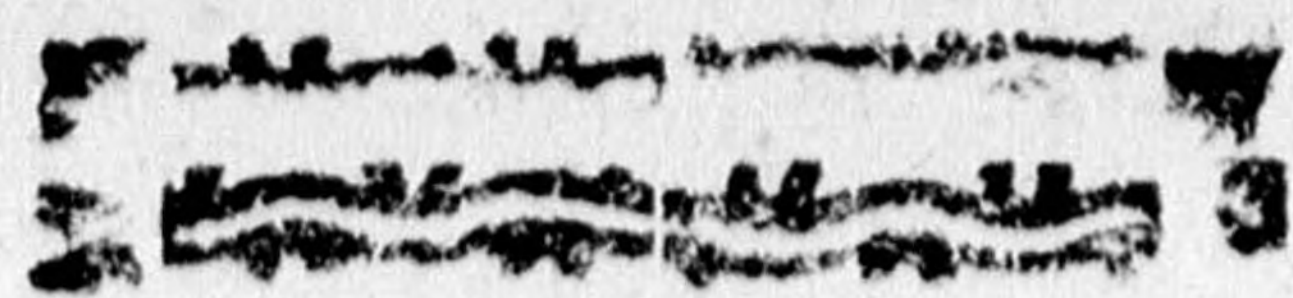

ség mellé (ezek örökké tő szomszédok) tökéletesen meg-tanulván, nem régiben 120 forintokat lopott vala egyszermind a' Szüléitől. A' pénzre a' Kortsmán rá-akadtanak a' Szülék, és a' Kortsmásrosnét fogságra vitetvén, minekutánna ez azt vallotta volna, hogy a' Kissaszszony adta neki általtsak az el-tevésre; mellyre a' Kortsmásrosnét el bocsátván, midőn a' rozban meg rögzött mint egy 16 elztendős Kissaszszony Szüléitől dorgáltatnék, azzal fenyegeté meg ezeket, hogy vagy magát felakasztja, vagy a' Házát és Várost fel égeti. Az Anya már előre is esmervén Leánya dühöségét, kötözve hadgya Házánál Leányát, egy maga erejétől nem mozdulható gutta ütött öreg Attyával edgyütt, 's maga a' Szöllőbe mégyen szüretre. A' szegény gutta ütött Öreg könyörül rajta, a' kötözés alól fel-öldozza valami nagy bajjal a' Leányt, de maga végső veszedelmére, mert a' Kissaszszony egy mezzely pálinkát előre fel-hajtván, egy fazék tüzet vive a' szalma bogjákba, 's elő-ruhájával fel gerjesztvén, azon hirrel mégyen bé az öröghez, hogy már ég a' Pajta! A' Leány egy kemeuzébe bútt; az öreg pedig féltvén Kintsét 's Leveles-ládáját, 's nem-is mozdulhatván magától, az égő házban gyötrődik vala, egy *Détsi* nevű szomszéd Nemes ember bé-menyen a' tűzbe, midőn Leveles-ládáját kívánná ennek menteni, a' maga fejét ugy el-égette, hogy 5-töd napra meg-hala, 's a' Leveles-láda-is benn ége. A' jelen lévő Verbunkos Katonák a' háznak edgyik oldalát ki-vágván, az öreg Gazdát halva hozák-ki. Itt hoszszas volna mindent le-irunk. A' történet ujj és igaz. Vigyázzatok Szülék!! Nem az az Atya és Anya, ki nemz, vagy szül, hanem a' ki az ő gyermekeit jól neveli.

Folytatása a' 79-dik Kurirhoz tartozó Toldaléknak.

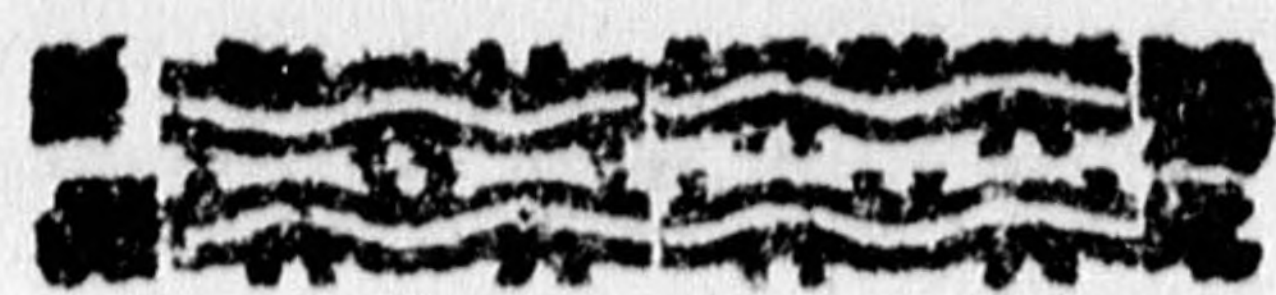
Meg-mutattam azt, hogy lehet valamelly Országban igaz és szin-mutatás nélkül való egyezés a' nélkül, hogy vagy mind Pápisták, vagy mind Lutránusok, vagy mind Kalvinisták légyünk. Már most azt mondóm, hogy lehetetlen-is minnyájunknak ugyan azon egy Vallásuaknak lenni. Szeretnék én tsak egy pár Embert-is látni, a' kik egymással (ha tsak nem igen szembe-tűnő a' dolog, vagy a' Magyar Példabeszédhez alkalmaztatván kézzel fogható az Igazság, mint az, hogy kéttzer kettő négy) tökéletessen, de azonba értelmeknek helyes okát adni tudván, meg egyezhetnének. Hogy néha látunk egymással vetélkedő embereket végre beszédekbe öszve jönni, abból semmi sem következik, mert én is, más is, sokszor rá hagvunk valamelly dolgot tsak azért is, hogy legyen vége a' (*Discursusnak*) beszélgetésnek, vagy hogy nem kívánjuk ellenkező gondolatunkal a' velünk beszélőt meg sérteni, vagy hogy az ellenvetésit meg fejteni nem tudjuk, vagy valamelly más tekintetből tselekezzük, de azért, ha magunkba szállunk, ugy tapasztaljuk, hogy ritkán vagyunk még is a' vetélkedés után meg nyugodtabb Elmével, mint mikor ahoz fogtunk, és ha rá térünk is nagy nehezen néha egymás szavára, akkor sem egyformán, mert edgyünk tökéletessen meg van a' szóba lévő dolog felől győződve, a' másikunk tsak immelámmal fanyalódik rá, és tsak mintegy fél-válról hiszi el, mert tsak van valami, noha maga sem tudja sokszor az Ember mi az, a' mi nem engedi, hogy ugy tartsuk, mint a' hogy a' másik mondja. Erre sok bizonyosság nem kell, mert ezt a' mindennapi tapasztalás tanítja, és hogy így van is a' dolog keveset hajtunk rája, hanem már a' Vallásba azt tartják, hogy tsak meg kellene egyezni. Ugyde ha abba sem lehet? Tsak a' Keresztényeknek fent forgóbb részét veszem fel. Tudjuk azt, hogy tsak a' három Vallásbéliek, háromfelé mennek a' Vallás felől való értelemben.

Másképp

Másképp tartja a' Pápiſta, másképp a' Lutránus, másképp a' Kálviniſta, és ez eleitől fogva így vólt, még a' három első Századba, sőt magának a' Krisztusnak a' Keresztény Vallás fundálójának idejébe is. Soha sem vólt olyan része semmi idő szakaszának, a' mellybe, azt mondhatnánk, hogy a' Hit dolgába minden részbe edgyet értett vólna minden Ember. De többet mondok, vegyük fel különösen akármellyik Vallást, mellyik felől mondhatjuk azt, hogy annak vallói tsak magok között is mindenbe egymással meg egyeznének. Meg-lehet a' (Confessio) Vallásunkat bé foglaló Könyv mindenikünknel, de mit ér, ha azok mellett is talál ki ki a' maga Hitinek forsosival is okot az egymás között való vetélkedésre. Minden Vallásuaknál vóltak mind e' mái napig, és talám lesznek is egymás közt való tzivodások ha tsekélységekbe is, de a' mellyek által nem a' Vallás méltósága kisebbül, hanem az adódik elénkbe, hogy mi Emberek vagyunk, következképpen nem tökéletesek, és így az értelemben is az egy általlyába való meg-edgyezést kívánunk annyit tesz, mint emberi erők felett való dolgot akarni tselekedni. Erők felett való dolog, mert lehetetlen véghez vinni, lehetetlen pedig azért véghez vinni, mert az emberi gyarlóságunk ellentállanak nekünk benne. Ellent áll leg főképpen ebbe az emberi külömb külömb féle Elme. Azért is lehetetlennek láttzik ez a' Hitbe való tökéletes Edgyeség.

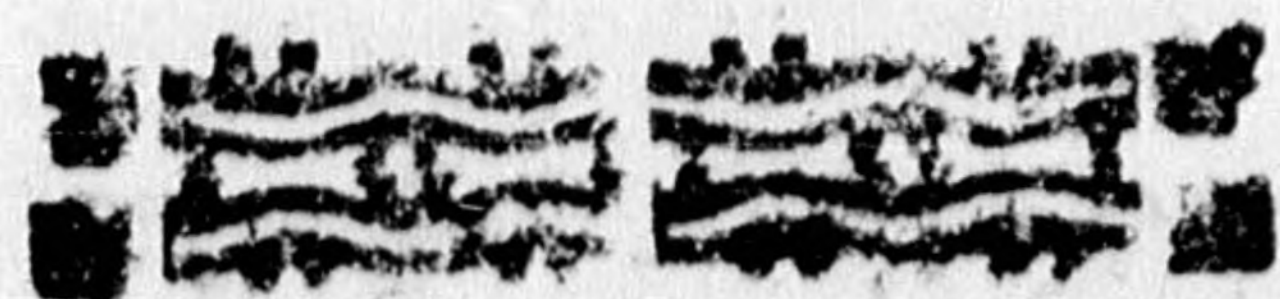
1 ször. Az Értelemre nézve. Valamint egyébbe, úgy a' Vallásbéli Tudományba is egyik Ember többre mehet, 's megy is mint a' másik. Egyiknek mélyebb bé látása van a' néki adatott ajándék szerint abba is mint a' másiknak, és e' szerint, egyiknek nagyobb, másiknak kevesebb tudománya lévén, az Emberek egymástól külömböznek. Külömböznek pedig az értelemben, mellyen áll a' Vallás, mert a' mit egy meg-világosodott helybe hágy, azt az együgyü kárhoztatja, és ellenben, a' minn egy tudatlan meg nyugszik, azt sokszor a' tanúlt Ember bé nem veheti. Mig ez a' külömbség meg lesz

lész az Emberek között, addig semmibe is, annyival inkább a' Vallásba való meg-egyezést magunknak nem ígérhetjük. Ugyde, akár az, hogy mind egyenlő tudománnyal bírjunk, akár az hogy minnyájann egyaránt legyünk tudatlanak lehetetlen, tehát az is, hogy az értelemre nézve a' Hit dolgába minnyájann egyet érthessünk, tellyes lehetetlenség.

2 szor. Az akaratra nézve. Az akarás vagy nem akarás alatt, mindenkor értetik a' szabadság. Már ha ez a' szabadság nem egyforma, hanem egyiknél nagyobb, a' másiknál kisebb, nem tsuda, ha az Egyefség ez által meg-akadályoztatik. Ezért mondja egy bölts Atya: *Inter licet vestrum, et non licet nostrum, nutant et remigant animae Populorum.* az az: nem tudja az Ember mire határozza meg magát, mikor látja, hogy egyik dolog egyiknél szabados, a' másiknál nem. A' ho' valamire való meg határozás nints, nem lehet ott meg-egyezés. Látni való hát, hogy erre nézve-is, ha minden Vallásuak egyforma szabadsággal nem bírnak, egyformán nem akarhatnak, ha egyformán nem akarhatnak, e' részbe is a' Hitbe való Egyefség lehetetlen.

3 szor. Az időre nézve. Most olyan időbe élünk, a' melly a' meg-világosodott Századok közül az elsőséget érdemli. Ez az meg-világosodás az Isten Kegyelme, és a' Szent Lélek munkája az Emberekbe. De tudjuk azt, hogy a' Szent Lélek munkája nem mindenekre nézve egy forma, valamint az Apostolok idejébe is egyikre nagyobb mértékbe öntetett-ki mint a' másikra. Ha nem egyforma, következésképpen annak gyümölcse is a' meggyöződés külömb külömb féle, és e' szerént itt-is a' Hitbe való Egyefség lehetetlen. A' homályosabb időkre nézve szinte azt lehet mondani, hogy azokba is éppen ugy, vagy talám még inkább lehetetlen ezt az egyefséget tsak képzelni is. Az egyefséghez meg kívántatik az, hogy az ember egymást értse, és leg alább tudja azt, a' mibe meg-egyez más-sal. De azt olvassuk a' homályosabb időkről, hogy azokba mind a' világi, mind kivált az Isteni TUDO-

Tudomány a' Vallásnak mivólta annyira! a' letéttségbe ült, hogy azt tsak a' Könyvekbe lehetett volna fel találni, a' mellyek senkinek, vagy tsak igen kevés embereknek forgottak akkor kezeikbe. Ha magok felől is tsak ennyit tudtak akkor az Emberek, sokkal inkább nem lehet azt fel-tenni, hogy egymás közt meg-egyezhettek volna, és meg-egyezhetnének még ma-is, a' kik ilyen állapotba vagynak.

4-szer. Allapotunkra vagy Hivatalunkra nézve. Minden rangú 's rendü Ember, a' melly állapotba egyszer magát helyhezette, abba boldogulni, elébb menni, vagy leg-alább meg-maradni kíván. Ugyde, hogy a' Vallásba való egyesség, már akárhogy esne ki, vagy egyiknek, vagy másiknak (præjudiciumára) sérelmére lenne állapotjára nézve az igaz. Ott van ugyan a' Szent-Irás, melly mind külső mind belső tselekedetünknek, 's következképpen egész életünk módja el-intézésének szigor-mértéke, de éppen ez az egyik oka, hogy az abba foglalt dolgoknak egyaránt való bé-vételébe mind eddig meg nem egyesülhettünk, mert látjuk azt, hogy mostani állapotunkra nézve, vagy egyikünknek vagy másikunknak sokba kellene változást szenvedni, és azért sokan az emberek között az Isten beszédébe tsak az inyek szerint ejtett Igékhez ragaszkodnak. Innét van, hogy egyik mint a' másik, noha éppen ellenkező dolgot akarnak meg-mutatni, az Evangyéliomra és az Apostolok írásira utalnak. Mindenik oda folyamodik, de mindenik előre olyan indulattal, hogy azt hozhassa-ki belőle, a' mibe ő állapotjára nézve valamely hasznot reménylhet. Hogy egyebeket el halgassak. A' Protestáns Egyháziak sürgetik a' Hierarchiát, a' világiak nem akarják, mindenik a' Sz. Írásból keres magának védelmet, de ugy gondolhatná valaki, hogy talám mindeniknek lehet allattomba egy kis uralkodásra való vágyódása. Már mellyik résznek van illendőbb kívánsága, én azt meg nem határozom. Elég az hogy ebből által lehet látni, hogy

vala.

valamig a' tulajdon hasznót néző szándékról le nem tesszünk, mind addig egyesség köztünk nem lesz, ugyde a' lehetetlen míg a' keze kinek kinek maga felé hajlik, tehát az is, hogy a' Hitbe mind edgyet értsünk, ezen okból is merő azon lehetetlenség.

5-ször. A' Természetre nézve. Sokféle a' Ter-mészet, sokfélék annak munkáji. Egyik hajtható, és az enged a' Józan-okoságnak, a' másik meg-átalkodott, és az a' mit lát sem hisz. De nagyobb az, hogy vannak olyanok is, a' kik a' meg győ-ződés ellen is rugodoznak. Illyen vólt *Faraó*, illyenek vóltak a' Farizéusok. Illyenek lehetnek ma is sokan, és bizonyosan vagynak is, kivált a' Hit dolgába. Melly ha úgy van, e' részből is a' Hitbe való Egyesség lehetetlen.

6-ször. Egymásra való nézve. Az ugyan nem a' leg-szebb tulajdonsága egy okos Lélekkel fel-ruháztatott Embernek, hogy csak éppen azért tselekedjen így vagy amugy, mert mások is úgy tesznek, de hogy sokakra nézve még is így van a' dolog, a' tagadhatatlan. A' Hitre nézve kivált igaz ez az együgyűbbekről, a' kik közül sokan megelégsznek azzal, ha öök meg-tudják mondani, hogy mitsoda Vallásuak. Ki gondolná még is, milyen buzgóság van ezekbe bévett, vagy is inkább csak szájjal vallást tévő Hitek eránt? Ollyan hogy sokszor könnyebb vólna nem tudom mit véghez vinni, mint ezeket arra birni, hogy Vallásokat változtassák. Illyenek pedig minden Vallásuak közt vannak, a' kik csak egymásra való nézve hisznek vagy nem hisznek. Ha hát a' fent említett okokból a' többinek egyességét nem lehet reményleni, lehetetlen az egyesség felől a' Hitbe e' részből is álmódzni.

7-ször. Magára akármellyik Vallásra nézve. A' ki azt gondolja, hogy egészséges nem gondolkozik az orvosról. Ugyde, itt éppen az az állapot fordul elő, minden ember azt tartja a' maga Vallá-

sa felől, hogy az övé igaz, és a' másiké hibás. Egy ember sem kíván hát, 's nem-is kívánhat változást tenni Hitébe, hanem áthatatosan meg-akar maradni abba a' mibe vólt. Ugyde ha ugy maradnak, valamint eddig köztünk egyefség a' Vallásba nem vólt, ugy ez után is nem lesz. 's. a' t.

Ha mindezekre azt mondaná nékem valaki: Nem is szükség az a' szoross meg egyezés, elég vólna a' Vallásnak farkalatosabb ágazatiba az egyet értés, arra azt felelem, hogy hát mi ránk Keresztényekre nézve ezen Egyefségnek ohajtása nem-is tartozik, mert ugy minnyájan egyések vagyunk egyenlő Vallást tévén az Apostoli Hit formájába, melly a' Keresztyén Vallás fundamentoma. És az én ítéletem szerint elég-is vólna arra, hogy egymás Hitit ne kárhoztassuk egyébaránt pedig nyugodjunk meg a' Vallás bölts rendelkezésébe a' ki ezt meg engedte és mind e' mái napig is el nézte, így igazán Keresztyéni életet élünk és bé töltjük a' törvényt, melynek summája: Szeressed az Istent és Felebarátod. *Györben N. I.*

Hála Istennek !

Tisztúl a' homályból a' Naptól fényes ég,
Aldott légy Örök Tüz! mennyei Fényesség!
A' tiz esztendővel előre botsátott

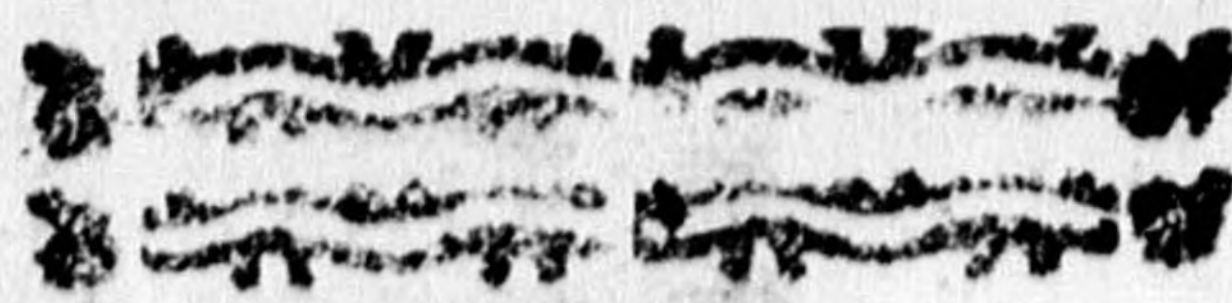
Hajnal után el-jött, ama' régen' látott
Nap, mellyet ez előtt mintegy két századdal
Támasztottál ugyan ditső hatalmaddal.

Te! ki vagy egyedül a' fénynek forrása,
'S kitől minden jónak vagyon származása;
De, hol a' setét éjj, hol komor fellegek,
Hol még szél veszek-is 's zúgó fertegetek,
'S néha nagy mértékű napfogyatkozások

Olly erősek vóltak; hogy a' sugárzások
Tsak olyan gyenge fényt tudtak eregetni,
Mint fátyolonn által szokott a' Hóld vetni.

Már fénylik, — ki tisztúlt e' böl dog időben —
Már fénylik — még pedig olly derék erőben,

Hogy

Hogy kétségbe hozzuk érzékenységünket,
Ha vallyon nem álom tsal é meg bennünket?
Mert több a' mit látunk, mint a' mit képzettünk,
Nagyobb jóval birunk, mint sem reménylettünk.
Avagy tsak — Szent Isten! ki hihette volna?
Hanem ha valaki képtelent gondolna,
Ez előtt ugy tetszik tsak tiz elztendővel
Mig még bé vólt a' nap takarva felhővel:
Hogy a' Világosság illy megszűze terjedjen,
Hogy én mást, 's más engem' ennyire szenvedjen,
Hogy mind hárman egymást Testvéreknek valljuk,
'S azt, hogy vér tagadók vóltunk, már fájlaljuk:
Hogy valamit hinni szabadok lehessünk,
'S erre testvérintől önként segittessünk.
Hogy a' meg hólt törvényt fel elevenítsük,
'S azt, mint közös és szent végzést ugy emlittsük.
Hogy Vallásunk' dolga' elrendelésére
Ide seregeljünk Hazánk' közepére,
Egy Házi nagy Gyűlést tarthassunk Budában,
'S *Kánonokat* írjunk az Ország' Házában: —
Bóldog Isten! ennek jövendőlésére
Mitsoda borzadás szált volna szivére
Soknak? ki a' dolgot tsak idő folytával
Mérsékli, nem pedig Isten' hatalmával. —
Aldott légy Nagy Felség! egy Örök Hatalom!
Ki előtt annyit ér a' *Hit 's bizodalom*,
Hogy meg él ha *bizik* a' bünös *Magdolna*,
'S fel kél a' hólt, tsak *higgy*, ha bár szagos volna.
Aldott légy! és áldj meg bizott egyefséggel,
Hogy se mi a' hitben való külömbséggel,
Sem a' Király 's Ország a' főbb hatalommal
Ugy ne bánjunk a' már nyert bizodalommal,
Mint egy vagy két napra bé-szállott vendéggel,
Hanem mint nagy kintsel 's kedves örökséggel.

Irta a' 'Sinati Gyűlésben 13-dik Okt. 1791.

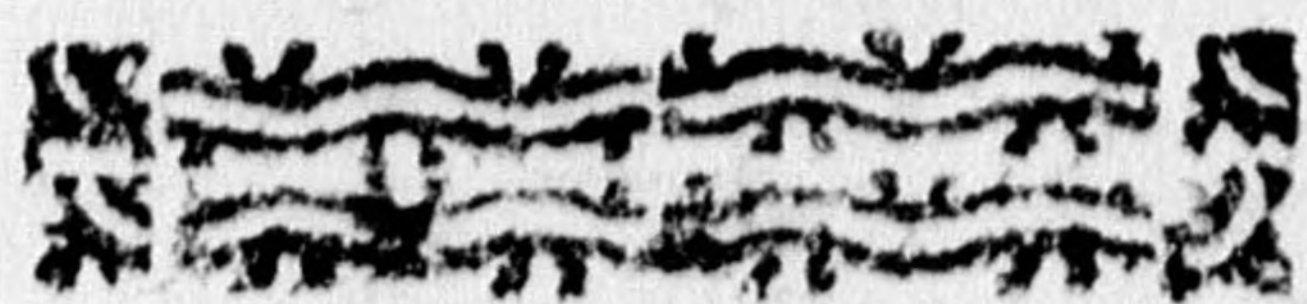
Horváth,

A' Külső-orzági hírek most is mind tsak Frantzia Országot illetik nagyobbára, 's még-is tsak annyiban télszik az ujjságon kapó olvasókat ezen Ország-nak jövőndő állapottya felől bizonyosá, mint az eddig valók.

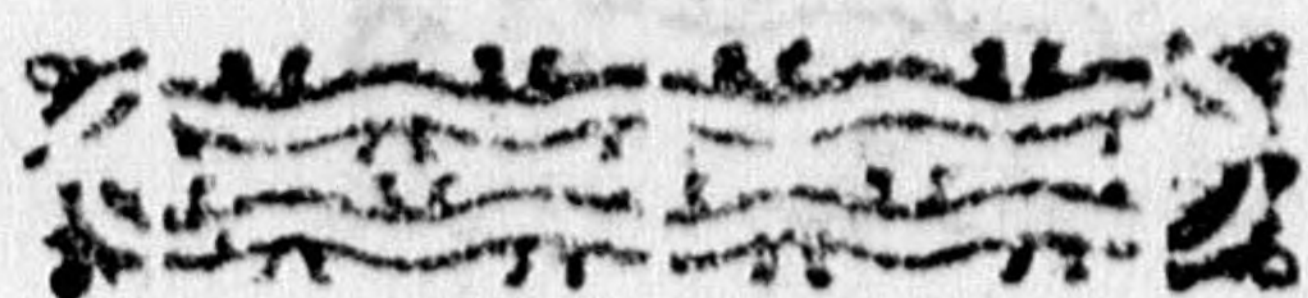
Párisból azt írják, hogy *Montmorin*, az a' Frantzia fő Minister, ki a' Frantzia Nemzetnek ügyes-bajos dolgait eddig a' külső Hatalmaságoknál folytatta, Okt. utolsó napján a' Nemzeti Gyűlés elejébe terjesztette minden Udvaroknak feleleteiket, melyeket ezek az után küldöttek a' Frantziák Királya-hoz, minekutánna ez mindenütt jelentette, hogy a' Konstituziot minden fel-tételek nélkül el-fogadta. Ugyan ennek alkalmatosságával utolsó Ministeri kötelességét tette *Montmorin*, mivel ekkor hivatalából végképpen ki bótuzott. — A' *Montmorin* e' kori jelentésének summája tsak e' következő va-la. —

„ Azt, hogy a' Frantziák Királya a' Konstituziot el fogadta, többnyire a' külső Hatalmaságok jóvá hagyták. — Róma leg-kisebb változt sem adott. — Bétsben azt felelte a' Tsászár, hogy semmit erősebben nem ohalyt, mint a' Királynak és Királynénak meg elégedett állapottyát: de a' Levél nem érkezett még meg, mellyet a' Tsászár, a' mint a' Frantzia Követnek *Noaillesnek* mondotta, egyenesen a' Király kezébe akar küldeni. — Spanyol Országban azt felelte a' Minister *Florida Bianca*, hogy az ő Királya nem hitetheti-el magával, hogy a' hozzá küldetett Levelet a' Frantziáknek Királya szabad tettzése szerint írhatta volna. A' Spanyol Király tehát, nem felel semmit, sem erre a' Levélre, sem másra: azonban nem kívánja Frantzia Orzágnak tsendességét meg zavarni. — Helvétziában a' *Czárkhi* Kanton és *Généva* nagyon örvendettnek az egész dolognak. — Pruszszia, Hollandia, Saxonia, a' Két hidi Fejedelmi Udvar, és a' Brüzszeli Kormányozók szerentsét kívánják a' Királynak a' maga nyugodalmához, és az Orzágnak is

nak is a' magáéhoz. — Az Angliai Király igen erősen bizonyosá tette a' Frantziáknak Királyát az iránt, hogy az ő Háza és Jobbágyai böldegittásában magának mindenkor nagy részt kíván venni. — A' Treviri V. Fejedelem részt vevő indultal szivelli ugyan a' Királynak állapottyát: de a' mostani környülállások között eddig való halgatását nem izakalzuhauya félben. — A' Moguntziai V. Fejedelem nem jelentett leg kisebbet is a' maga szándékáról. — Hasonlóképpen semmi valózt nem adtanak még eddig elé a' Pétervári, Neápolisi, Dániai, Sardiniai Udvarok. — Éppen csak ennyit felelt még a' Koloniai V. Fejedelem is. — A' Svétziai Király leg világosabb feleletet adott; mert a' jelentő Levélnek még csak petsétét sem törvén fel, azon melegen vizsgálta adta, és azt írta a' Frantziák Ministeriumához, hogy hozzá Frantzia Országból többet ujába küldenek, mert nem fogadja el. Ezt a' feleletét a' Svédok' Királynának vévén a' Frantzia Király, azt parantsolta a' Minister által a' Stokholmban lévő Frantzia Követnek, hogy próballyon audentziára menni a' Svédok Királya elébe, és ha valahogy bé nem botsáttatik, Stokholmot minden butszódás nélkül hadja oda. „

Ezek azok a' jelentések, a' mellyeket a' külső Hatalmaságok a' Világ elébe, rész szerint nyilván, rész szerint semmit sem felelve, ki nyilatkoztatának. Ezekből már minden embernek kedve szerint böltselkedni, 's még is a' valóságból egy bor szemny sem tudni — minden Ujjság-iroknak közönséges Patens Levelé által, meg engedtetik. — A' Ministernek ezen jelentéseivel a' Párisi népnek nagyobb része ugyan némű-némű-képpen lattatik meg elégedni, és a' Királyt a' Királynéval edgyütt a' Konstituzionak el fogadásáért csak nem imádni. A' más része a' népnek azt hiszi, hogy a' Ministerek máig is edgyet értve vagynak a' Konstituzió ellensegeivel, melly szerint a' Király is csak a' jó alkalmatolságot várná, és ha ezt láthatná, ismét jó szivvel oda hagyná *Párist*.

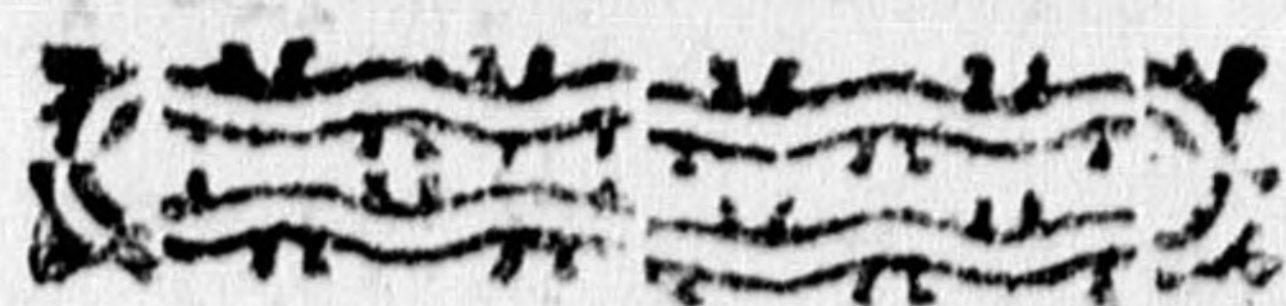

Rrmából azt írják, hogy a' sz. Szék minden órán egy olyan jelentő Levéllel kívánnya a' Frantzia Országgal hatalmas Udvarokat megkeresni, mellyben igen fontoson tudtokra szándékozik ezeknek adni, hogy a' Frantzia Nemzet azon a' julsón, mellyen *Aveniot* és a' *Vénétziai* Grófságot, törvényes Urától a' Pápától elvette, és Frantzia Országgal össze foglalta, a' több békételenkedő véle határos Tartományokkal is tselekedheti még ezt. Itt a' Romai sz. Szék a' Lüttikhi Püspökségre 's Brabantziára mutat, 's Kárdinális *Rohánt* mint egy *Lüttikhlben* akarja jövőendőben a' támodásnak szikráját élesztetni képzeln, 's egyfzersmind azt is mondja, hogy a' közönséges hírek szerint *Vandernót*, *Vandápen* és *Vandermers* még máig is Brabantziai pénzt költenének, és a' két első Hollándiának széleiben speculálnak, *Vandermers* pedig *Riszszelben* Frantzia Nemzeti Sergeknek a' Komendánsa

Az *Algiri Dej* hadat izent a' Svéd Királynak; Frantzia Országhoz is ellenséges indulattal kezd viseltetni. Az okát ennek még nem tudhattyuk: de azt gondollyuk, hogy a' Török Udvarnak indittásából elik a' dolog, a' Török Udvar pedig az Angliai Ministeriumtól vérszi a' maga mozdulásainak leg-elsőbb indittó okait is.

A' Lengyel Diætán a' jelen való időben leg-ellenségesebb vetélkedéseket kezd okozni az; hogy vallyon el-kellelsék e' a' Stáróstai vagy Korona jószágokat adni?

Eppen most akada egy Levél a' kezünkbe, mellyben egy Párisi Klúboknak egyik Tagja oly magos hangon sugja a' Frantzia ujj Nemzetnek hatalmát az ember fülejibe, hogy ha ez szerint itél az ember, kéntelenítettik el hinni, hogy ha az egész világ-béli minden Aristokratikusoknak Nemzeti gyűlése egyfzeriben rohan is Frantzia Ország ellen, még sem fog soha semmire menni. Ezen irás szerint nagy reménységét helyheztteti a' Frantzia Nemzet az Anglus Nemzetben. — 'S nem-is ok nélkül.

Tudományi Dolgok.

Az Erdélyi Kéz-Irásban lévő Történet-Iróknak Elztendő Szám szerint való Laistroma.

1490-dik Elztendőben circiter, Kászon-Szék' eredete.

1505-dik Elztendeig, Maros-Szék' Tisztei, Nemek, és Agok szerént.

1500 dik Elztendőben, Anonymi Chronologia Rerum Hungaricarum, et Transylvanicarum.

1505-dik Elztendőben, *Mathias Nagy*, de Origine Sicularum. Verantii Episcopi Epistolae de rebus sui temporis. Cardinalis Martinusii Processus.

155-dik Elztendőben, *Bánffy Gergely* Iffjabb János Király' Uttya Sulimánhoz.

1520 — 1561. Ostermayeri Chronicon.

1576. *Balog Ferentz'* napló Könyve.

997 — 1585. Simonis Massa Coronensis Chronicon Transylvaniae.

1599. Circiter, *Veidenfelleri* Historia, Sigismundi Báthori.

1600. *Auszug aus dem Meschner Marcht-Buch zur Vaterlaendischen Geschichte des 17-ten Jahrhunderts,*

1602. *Andreas Gunesch* Geschichte der Valachischen Fürsten.

1602. *Andrae Gunesch* Expeditio Schwimmeriana.

1602. Historia Obsidionis Bistriciensis per Bastam.

1593 — 1602. *Petri Bánffy* Coronensis Diarium cum continuatione usque ad Annum 1661.

1598 — 1605. *Nevellen* Kronika.

1599 — 1605. *Georgii Kraufs* Superintendentis ausführliches Verzeichniss des Elendes vom Jahr 1599 — 1602.

- 1490 — 1606. Ambrosius Simmigianus.
- 1520 — 1607. Davidis Hermann Pastoris Vurlakenfis
Annales Politici.
Ruina Transylvaniae.
1607. Botskai István' Testamentoma.
- 1526 — 1608. Szamosközi Pentades.
1610. Anonymi Chronologia Rerum Hungaricarum
a Nato Christo ad Annum 1610.
- 1599 — 1611. Michael Seibiger aus Chronstadt An-
merkungen.
- 1570 — 1611. Simonis Nösner Diarium.
- 1594 — 1612. Hidvégi Mikó Ferentz, Erdély Orszá-
gának siralmas Változása.
- 1569 — 1612. Michaelis Weifs Diarium rerum sua
aetate in Transylvania gestarum.
- 1610 — 1613. Brevis Consignatio tumultuum belli-
corum.
- 1613 — 1617. Andrae Hegyes Diarium.
- 1600 — 1618. Dominici Benkner Chronicon, seu
Diarium sub titulo Annotationes Historicae.
- 1586 — 1619. Marci Fuchs Pastoris Coronensis Chro-
nicon, seu Annales Rerum Hungaricarum, seu
Transilvanicarum.
1619. Benkő Máté Napló Könyve, a' Fényes Portá-
hoz való Követtségről.
- 1588 — 1620. Laskai János Diariuma.
Szalárdi siralmas Kronikája.
Stephani Böjtenis de rebus gestis Magni Gabrie-
lis Bethlen.